

Čuvajmo
Jugoslavijo!

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 23. marca 1935.

Štev. 11 — Leto IV.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Več morale

»Interesi vseh poedincev in vseh grup morajo biti brezpogojno podrejeni splošnim nacionalnim interesom. To neomajno stališče Narodne Odrbane mora postati splošno narodno. Vsi mi kot poedinci in kot celota nosimo polno moralno odgovornost za sedanje stanje, za to se moramo vsi brez razlike spokoriti in delati kolikor le moremo, da grehe preteklosti popravimo. Vse naše delo, vse naše misli naj bodo posvečene skupni nacionalni sreči.«

Ilija Ž. Trifunović.

V smislu gornjih besed našega predsednika, ki tvorijo »Credo« Narodne Odrbane, si je naša organizacija postavila nalogo, da se vsa društvena in javna vprašanja rešujejo tako, kakor to zahtevajo splošni narodni interesi. Na žalost moramo ugotoviti iz raznih mnogobrojnih pojavov našega javnega življenja, da gredo interesi poedincev pred interesi splošnosti, da znajo ti poedinci svoje egoistično delovanje prikriti in ga celo prikazati kot čisti altruizem, kot domoljubje in požrtvovalnost za narodne koristi. V težki življenjski borbi današnjega časa, ko stradajo cele narodne mase, ko naše delavstvo, celo naša inteligenca ne more najti zaslужke in kruha, imamo še vedno posameznike, ki imajo več sluh, ki so presiti in preplačani, ki imajo veliko več hrane kot apetita v nasprotju z masami, ki imajo veliko več apetita kot hrane. Ko na eni strani gledamo tisoče in tisoče naših ljudi brez razlike stanu in poklica, ki nimajo niti toliko, da se človeka dostojno preživljajo, ki so brez obutve, brez oblačil, brez strehe in brez vsega, kar je potrebno za najskromnejšo ekzistenco, — vidimo na drugi strani razne domače in tuje sumljive tipe, ki mislijo, da jim je vse dovoljeno, ki dnevno zavzemajo razne pozicije v našem družabnem in gospodarskem življenju ter odpirajo domačega, poštenega, narodnega človeka. Vsa naša večja industrija in trgovina je že v tujih rokah ali lasti tujega kapitala; v kolikor je naša, je po večini tudi odvisna od tujca. Na celi črti se čuti odpiranje domačina v korist tujca, na celi črti se loteva domačega življa, od kmeta in delavca do inteligenta, apatijski, nemoč in popuščanje ter malomarnost za vsa javna vprašanja našega življenja. Celega naroda se loteva počasi, ampak gotovo ono nevarno stanje, ki je predznak agonije.

Kdo naj pomaga?

Moralni in pravni red v družbi in državi zahteva, da ne dovolimo, da narod zapade nemoralni, servilnosti in neodgovornosti. Za sedanje žalostne stanje smo vsi odgovorni, kolikor kot posamezniki, toliko tudi — ali mogoče še več — kot celota. Zato se moramo — po besedah predsednika brata Trifunovića, vsi kot poedinci in kot celota, spokoriti za grehe in pristopiti k delu za narod in državo s čistim srcem in z vedro dušo ter brez strahu pred žrtvami in z neomajno vero v uspeh. Mi nacionalisti smo daleč od tega, da bi navno hoteli vsvarjati čudeže in da bi verjeli v nemogoče stvari. Dobro vemo, da v naši državi obstojajo in da bodo še obstojale difference in spori. Tako osebnih in plemenskih, kot verskih in klasnih. Ravno zaradi tega stoji Narodna Odrbana na neomajnem stališču pobiranja vsakega nasilja, demagogije, varanja in protizakonskosti, naj to pride s te ali one strani, ker se zaveda, da zlo more roditi samo novo zlo, da se iz krivice ne more roditi pravica. Narodna Odrbana se zaveda, da se nacije in države ne vsvarjajo čez noč, da se to delo težko in dolgotrajno, ona ve, da se mentaliteta celih generacij ne more spremeniti v enem desletju, za to ni nestrpna in čaka. Pri tem pa ni ne gluha ne slepa. Ona ve, da je med narodom mnogo sebičnežev, nemoralnih materijalistov in propalic, ki mu pijejo kri, ve pa tudi, da je v narodu božja iskra pravice in resnice, morale in poštenja. To iskro mora Narodna Odrbana zbuditi in jo razplamteti v vse objemajoči ogenj narodnega ponosa in državljanske zavesti, v ogenj ljubezni do skupne sreče in splošnega napredka.

Narodna Odrbana je na pravi poti!

Ostvaritev ciljev Narodne Odrbane pri naša zmaga nacionalne ideje, a ta zmaga pomeni smrt vsem izrodikom, spekulantom, anacionalnim tipom, korupcionistom, tujim služabnikom in inozemskim vampirjem, ki pijejo zdravo kri našega naroda, pri tem ga pa zaničujejo in prezirajo. Mi nacionalisti verujemo v to ustvaritev, vera je naše najmočnejše orožje, mi se zavedamo, da oni, ki ni izgubil vero v resnico in pravico, ki ima voljo, moč in vztrajnost, pričaka ono, za kar je živel, delal in se boril. Potrpežljivost in

Prijateljska gesta Italije

Že dolgo je namigovala Italija, da bodo nastopile v dosedanjem gotovo ne dobrem razmerju med njo in nami važne spremembe. Tako za boljše poznavalce razmer ni prišla nepričakovano izjava, katero je o priliki svoje nastopne avdijske podal v imenu Mussolinija novi poslanik Italije v Beogradu. Naj se gleda na stvar kakor se hoče, brez dvoma znači ta oficijelno v imenu Italije, zlasti pa v imenu Mussolinija podana izjava važen dogodek, katerega moramo z veseljem pozdraviti. Kaj vse nas loči od Italije, o tem pač ni treba govoriti nam. Zavedali pa se moramo tudi vsega onega, kar nas drži, kajli pravi nacionalizem ne more in ne sme biti nikdar slepo fantaziranje, on mora vpoštevati vsa ona stvarna dejstva, ki so tu in preko katerih se ili ne more. In eno tako dejstvo je, da sta Jugoslavija in Italija navezani druga na drugo pri svojem uvozu in izvozu, da poljubeta torej Jugoslavija in Italija druga drugo.

Zanima nas seveda bolj vprašanje, zakaj je prišlo baš sedaj do tako naglega preokreta. Nameravana ekskurzija Italije v Abesinijo seveda ni še zadosten razlog za to, da je Italija prvič preko usli Mussolinija priznala današnje meje naše kraljevine, obljubila rešpektirati te meje in s tem pred vsem svetom opusila svoje aspiracije na našo Dalmacijo in naše otoke. Ni pa le slučaj, da je bil izvršen ta korak Italije v istem času, ko se je Nemčija demaskirala in je pred vsem svetom izjavila, da se ne čuti več vezano na verzajske omejitve glede oboroževanja. Najprej je objavila, da si bo usvarila svoje vojno zračno brodogradnjo, nato pa je proglasila splošno vojaško dolžnost. Naj se razburjajo sosedni Nemčije, kolikor hočejo, mi nacionalisti smatramo, da je Nemčija s temi svojimi ukrepi pripomogla k razčiščenju. Ves svet je vedel, da se Nemčija oborožuje z vsemi silami, da delajo njene tovarne noč in dan in ustvarjajo vedno popolnejša ne samo obrambena, marveč tudi napadalna sredstva za borbo na zemlji, v zraku in na morju. Francija je imela točne podatke o tem oboroževanju ter je nepretrgano opozarjala Anglijo, ki se je slednjič prepričala tudi sama o pravilnosti teh francoskih izvedb.

Na stvari se ni torej spremenilo ničesar, preje se je Nemčija oboroževala tajno, sedaj bo nadaljevala to delo javno. Žalost za razburjanje mirovnih pogodbami pa tudi ne more biti tako globoka in iskrena, da bi nas mogla spraviti iz ravnotežja, saj so bile vse lepe mirovne pogodbe že davno krpe papirja, ki niso pomenile ničesar. Točko za točko je znala Nemčija izigravati te pogodbe, pri tem so ji pomagali enkrat Italijani, drugič Američani, tretjič Angleži, v veliki meri pa ji je bila v pomoč Francija, ki se iz strahu pred oboroženim konfliktom ni

vztrajnost sta sadni drevesi, katerih korenike so gorenke, zato pa sad tem slajši. Kdor še nima toliko moči, da bi se boril z vero v takojšnji uspeh, je že polovico dosegel, ako veruje v ta uspeh, ako ostane med slabiji močan, med nekarakterji karakter, med nemoralnimi moralen, med bolnimi zdrav, med starimi mlad, med obupanci pa poln vere v končno zmago. — Vse take čvrste in nezlomljive karakterje, prave narodne ljudi, ki predstavljajo pravo moč naše nacije, želi in hoče zbrati Narodna Odrbana v svojih vrstah, da jih organizira in pripravi za končno zmagovito borbo proti vsemu družabnemu zlu, proti vsem sovražnikom, v katerih vrstah se velikokrat nahajajo tudi na videz nedolžni in pohlevni »patrijoti«.

Enako kakor pred 26 leti, ko je vsled aneksije Bosne in Hercegovine čez noč nastala Narodna Odrbana in v kratkem času enega meseca organizirala za borbo celokupni srbski narod, celo izven mej tedanje srbske države, ravno tako mora tudi v sedanjih več kot težkih prilikah zbrati naša organizacija vse, kar je pošteno, moralno, katekterno in nacionalno v svojih vrstah, da brani našo svobodo, državo in narodno edinstvo, ako bi bile te skupne dobrine od kogar koli ogrožene. Največjo dolžnost pa ima naša omladina, da stopi na plan in v borbo za narodne ideale, za pravico in resnico, proti laži in neodgovornosti, nemoralni in korupciji. To ni več samo dolžnost naše omladine, to je njena pravica. Kdor se bori za svojo pravico, ne greši, kdor rešuje narod in državo, se ne more pregrešiti proti zakonu.

»Začnimo borbo brez strahu, možko in odkrito, ker je borba neobhoden predpogoj zmage, dočim je pravica kruh naroda, katerega ni nikoli sit.«

M. B.

znala povzpeti do odločnosti takrat, ko Nemčija še ni bila prežeta Hitlerjevega duha in še ni bila notranje tako konsolidirana kot je danes.

Golovo ni slučajno, da so italijanska službena glasila pred par tedni javljala vsemu svetu, da ima Italija na razpolago 8 milijonov oboroženih mož in da je toliko močna, da krije lahko prav vse svoje potrebe sama, da torej ni več odvisna od uvoza. Bila je to grožnja na račun Nemčije, ki se je takrat že čisto javno pripravljala za ono demaskiranje, katero je izvršila sedaj. Nemčija je to tudi razumela, pa se očitno ni preveč prestrašila vse 8 milijonske italijanske armade, ker se pač zaveda, da je rožljanje s sabljo mnogo lažje kot pa vslop v resnično borbo, o kateri se ve, kje se začne, o kateri pa nihče ne ve, kje in kako bo končala. Zato lahko rečemo, da je prijateljski korak Italije napram nam direktna posledica zadnjih ukrepov Nemčije, ker vedo ne samo Italija, marveč tudi Francija in Anglija, da je razmajana celokupna stavba evropskega ravnotežja. To je opasno zlasti danes, ko so bili prekrizani grški računi in predstavlja še obstoječi balkanski pakt ogromno vrednoto v računih evropske diplomacije.

To so vzroki, da je porasla cena jugo-

slavije in Jugoslovenov tudi v oni Italiji, ki je gledala doslej v nas vedno le neko napolje, s katerim bo treba slej ali prej obračunati. To je vzrok, da smo doživeli uvodoma omejeno izjavo g. Mussolinija, to je pa tudi vzrok, da moramo biti baš sedaj skrajno previdni, oprezní in premišljeni. Mir za vsako ceno, to mora biti naša parola, kajti samo v miru se bomo mogli okrepiti še bolj in postali še tehničjsa postavka v diplomatskih računih. Čim težja bo ta naša postavka, tem več lakih izjav bo podajanih na našem dvoru, pa ne samo s strani Italije, marveč tudi s strani drugih velesil, ki se bodo morale pač enkrat navaditi tudi na računanje s postavko, ki se imenuje Jugoslavija, oziroma jugoslovenski narod.

Zvestoba zaveznikom in prijateljem, ki pa ne sme iti tako daleč, da bi nas zaslužila enemu ali drugemu izmed teh prijateljev. Mlad in živah narod smo, zato moramo imeti svobodo gibanja in delovanja. Svojo zvestobo smo dokazali že dovolj, pa jo tudi že drago plačali, upajmo, da je prišel čas, ko bomo vodili tudi obratne račune. Če bomo pametni in zreli, je ta čas že tu, izjava novega poslanika kraljevine Italije na našem dvoru nam nudi najboljši dokaz za to.

I. C.

Domače in tuje

Mi smo čudni ljudje: kjer le moremo, zapostavljamo domače za tujim. Če je potreben bolniku strokovni zdravnik ali kakšno specialno zdravljenje, si išče tujega specialista in tuj sanatorij. Če je potrebno zdravljenje v kopeli, zapostavljamo naše vode. Ko išče kaka tvornica poslovdodno-strokovnjaka, napravi vse, samo da bi dobila dovoljenje, da pripelje tujega inženjerja. Prav tako delajo rudarska in druga podjetja, velike ekonomije in velike trgovine. Ko se išče blago za obleko, takrat se gleda, da bo tudi to blago tuje in samo v zadregi se zatečejo k domačemu proizvodu. Zorna krema in ostala kozmetična sredstva imajo vrednost in se uporabljajo samo, če so tuj proizvod. Isto velja tudi za manufakturo, perilo, čevlje, obleke in okrasje, za delikatesno blago, ki predstavlja neko vrednost samo v slučaju, če je tuje in zato, ker je tuje drago plačano in preplačano. Študenti, ki so zgotovili šole doma in ki so dosegli najvišje akademske stopnje, ki pa niso imeli možnosti, da bi svoje znanje povečali še v tujini, so vedno potisnjeni v stran, če se pojavi kot njihov protikandidat za isto mesto človek z inozemsko diplomom brez ozira na to, kako je to diplomom dobil in kakšna je vsebina naslova (n. pr. kontinentalni doktorat na Angleškem, ki ga je dobil), da ne naštevamo še naprej. Primerov je brez števila in težko, da bi njihovo listo izkorpali do kraja.

To grdo mišljenje se je ukoreninilo posebnost po naših mestih, ki hočejo biti središča narodne kulture. To mišljenje se od tod postopoma prenaša tudi v naše vasi in nam preti z vso svojo resnostjo.

Res je sicer, da mi nismo posebni strokovnjaki za prirejanje kozmetičnih preparatov in da nimamo kopališč tako urejenih, da bi zadovoljila vse snobistične zahteve takozvane družabne »smetanice«, nimamo tovarov, ki bi proizvajale lokomotive in težke motorje. Naše blago ima lastnost, da se nekoliko mečka in tisti, ki niso imeli te sreče, da bi svoje študije »poglobili« v inozemstvu, oni res ne vedo vse svetovne modrosti, toda zato odlično služijo državi in narodu v poklicih, ki so njihovo polje dela.

Toda obstojajo tudi druga dejstva, ki jih ne more nihče ovreči. Nekatera moramo zaradi prepričevalnosti tudi navesti.

Kar se tiče naše medicinske službe, dela na takozvani preventivni in kurativni medicini, je njihov ugled in uspeh na zavidni višini. Obstojajo številna in jako laskava priznanja uglednih predstavnikov svetovne medicinske znanosti, ki so jih prejeli naši strokovnjaki. In to so vsi samo naši domači ljudje, ki jih vidimo v vsakdanjem življenju. Posamezna naša kopališča so danes svetovnega slovesa. Njihovo zdravlilno moč so pričeli v zadnjem času izkoriščati tudi tujci in pri tem ne štedijo s priznanji.

Slično je z našimi domačimi tehničnimi strokovnjaki. Ni samo zasluga dobre administracije, da imamo danes hiter in poceni železniški promet. Zato moramo biti hvaležni predvsem našim mladim strojnim in gradbenim inženjerjem, ki so končavali študije v

naši državi in niso imeli prilike, da bi študirali na tujih fakultetah. Z nekim naravnost neverjetnim elanom so se ti strokovnjaki oprijeli dela, ki je dotlej bilo v rokah starejših generacij in uspeh ni izostal: Stroški prometa so zmanjšani na polovico, toda brzina, točnost, udobnost in sigurnost naših železnice je na zavidni višini. Naši domači mladi inženjerji vršijo svoje odgovorne funkcije samostojno in na popolno zadovoljnost onih, ki imajo priliko kontrolirati njihovo delo. Podobno je tudi z ostalimi grupami, fakultetno izobraženih intelektualcev, ki so zgotovili študije v naši državi. Če je torej naše fakultete ne dajejo množice doktorskih diplom, nam dajejo sposobne ljudi, katerih znanju lahko verjamemo in ki se morejo vedno meriti tudi z najboljšimi študenti tujih fakultet.

Moremo torej gledati z mnogo večjim zaupanjem v tiste velike možnosti, ki jih daje naša lastna znanost in delavnost, naš lasten napor za emancipacijo od inozemstva. Moramo podpreti polet našega razvoja in to lahko storimo samo na ta način, da s polnim zaupanjem pristopimo k tistem, kar je domače in zavrtnemo vse, kar je tuje.

Spominu blagopokojnega Viteškega Kralja Aleksandra I. Uedinitelja

SPOMINSKA KOMEMORACIJA
OB ZAKLJUČKU GLOBOKE
ŽALOSTI DNE 8. APRILA 1935

Oblastni odbor Narodne Odrbane v Ljubljani priredi v ponedeljek, dne 8. aprila t. l. ob 20. uri v kazinski dvorani svečano komemoracijo v spominu blagopokojnega Viteškega Kralja Aleksandra I. Uedinitelja.

Spored koncerta, ki ga bo prenašala tudi ljubljanska radijska postaja, bomo objavili posebej.

Prosimo vse organizacije, da za ta dan opuste svoje prireditve.

O medsebojnem kulturnem spoznavanju

Naše politično uedinjevanje ali, če hočete, naše državno edinstvo, se mnogo hitreje uresničuje nego naše kulturno medsebojno spoznavanje, ki ga nekateri označujejo z besedo »narodno edinstvo«. (Sicer so ti pojmi še precej motni!) Pa ni nič čudnega! S politiko se ukvarjajo vsi ljudje skoraj vsak dan, vse ljudske plasti so pri tem prizadete, vsak zaveden državljani čita politične časopise, razmišlja o sodobnih gospodarskih in socialnih razmerah in se nehoti seznanja tudi s političnimi prilikami in neprilikami v drugih delih naše države. — Poleg tega se da, — kar se tiče zunanje oblike, — tako politično edinstvo doseči kar z vladnimi odredbami. Državna uprava mora biti povsod enotna, ako naj veljajo v vsej državi isti zakoni, zato smo — vključno raznim avtonomističnim borbam v teku nekaj let dosegli, da je država enotno organizirana in da se skuša posamezne pokrajine — ki so kakorkoli zaostale — dvigniti, da bi bile razmere kolikor mogoče v vsej državi enake. Tako se ne le politično oz. državno uedinjujemo, ampak tudi približujemo, ker čutimo vedno bolj, da nas drži ista usoda, da je sreča ene pokrajine sreča tudi za druge in da bo za vse tem bolje, čim bolj bo izenačeno vse naše javno politično oz. državno življenje.

Kulturno oz. narodno edinstvo — kolikor je sploh mogoče — pa le počasi napreduje. Pomislimo, koliko ljudi se vsak dan peča s kulturo, da so to večinoma posamezniki iz višjih narodnih vrst in da pri tem — vsaj na videz — ne gre za tako važne življenjske zadeve kakor pri politiki. V politiki je namreč vedno in povsod v najožjosti vprašanje kruha, zato čuti vsak, da se pri njej rešuje tudi njegovo vprašanje. Od tod ono veliko zanimanje in pripravljenost prilagoditi se vsemu, kar bo vsem v korist. Pri kulturi ne gre toliko za materialna vprašanja, zato se širšim vrstam kulturna vprašanja ne zdi tako važna — ali vsaj ne nujna — in jih prepuščajo onim, ki se zanje zanimajo. Poleg tega so kulturne naprave vse bolj vkoreninjene v ljudstvu, kakor državne ali politične, zato se ne dajo izpreminjati z nikakimi odredbami in se tekom celih stoletij morebiti le malo izpremenijo. Tako so n. pr. jezik, slovstvo, nar. pesem, pisava itd. kulturne vrednote, ki so se razvile v stoletjih in se bodo po svoje razvijale naprej. Tu se ne da nič uedinjevati in k večjemu le malo izpreminjati. Vsak tak poskus, prisiljen ali radevoljen, je že v naprej ponesrečen. Tu gre le za medsebojno spoznavanje in — če govorimo o našem narodnem ali kulturnem edinstvu — mislimo pri tem samo na to, koliko smo doslej približali drug drugemu naše kulturne svetove in njih dobrine; eni razlikujejo dva (slov. in srbohrv.) svetova drugi tri (slov., srbohrv.) nekateri še več (macedonski, juž. srbski, dalmatinski, bosanski itd.), kajti nas ne ločijo samo jeziki — ali, če hočete, narečja — ne samo pisave, ampak tudi vse, kar razumemo pod t. zv. »regionalizmo«, to so one pokrajinske posebnosti, ki igrajo poleg zgodovine, jezika, pisave itd. važno vlogo pri kulturnem uedinjevanju naroda. Zato se zadovoljujemo s tem, da spoznavamo, kaj ima ta ali oni del naroda, ta ali ona pokrajina kulturno vrednogo, lepogo, velikega. Slikarje in kiparje spoznavamo na razstavah in v reprodukcijah, glasbo, pesmi in skladatelje na koncertih in v glasbenih solah, težje pa je s slovstvom, kjer — se mora reči — da smo se doslej še malo približali drug drugemu. Še danes je n. pr. hrvaška javnost malo informirana o tem, kaj se godi in ustvarja pri nas, enako malo se mi zanimamo, kaj delajo na Hrvaškem ali v Srbiji; le redko se pojavi delo, ki bi prestopilo naše nar. meje. Književne izložbe naših knjižarn najbolj pričajo, kako malo je v Jugoslaviji razširjena jugoslovenska knjiga in kako daleč so še vsi trije glavni kulturni svetovi drug od drugega. Ne rečemo, da se ne dela nič: razne revije in časopisi skušajo nas informirati o teh in onih literarnih dogodkih, gledališče nudi tu in tam kaj iz produkcije naših sosedov — sicer pa le redki oni, ki bi se zanimali za slovstvene pojave izven svojega ožjega kulturnega kroga. Isto je na znanstvenem polju, dasi tam vsaj strokovne organizacije skušajo premagati pokrajinske meje.

Zato je razveseljen poskus, ki so ga napravili »Ideje«. Ta tednik skuša informirati vse naše pokrajine o naših važnih kulturnih dogodkih in vrednotah. Redaktor Crnjanski nam je že znan iz svojih bojov zadnjih let. »Ideje« so urejane dobro, resno in pregledno. Prinašajo dobre članke iz našega kulturnega življenja. Tak list je zmožen, da pravilno pouči nas in druge o nas in drugih, zato je velike važnosti, kdo in kako poroča v tak list. Naravno je, da želi tak list in njegovi čitatelji pred vsem pravih informacij glede raznih kulturnih dogodkov, velikih mož, važnih slovstvenih in drugih umetniških del. Razne kulturne debate naj se opravijo doma. Tak list ni forum zanje. O njih se kvečjemu lahko poroča, seveda čim najbolj objektivno in razumljivo.

O tem smo premišljali, ko smo čitali v 15. in 16. številu »Ideje« članek »O Prešernu, velikom slovenačkom pesniku«.

Rekli smo, da je zelo važno, kako informiramo o sebi naš bratski sosedni svet. Zato ne moremo biti zadovoljni s člankom, kot je ta članek o Prešernu. Ivana Mraka poznamo iz njegovih nastopov v Ljubljani, iz »Slepega preroka« itd. Njegov članek o Prešernu je zmes raznih njegovih teorij, ki bo za druge le malo ali slabo informativna.

Prešernov problem je obširen in ga nista in ne bosta rešila ne Sever ne Vidmar in še kdo drugi ne. Na pesnika in njegovo delo so gledali in še gledamo z različnimi očmi. To je bolj naša domača zadeva. Da se je »katoliški arhitekt Plečnik približal katoličkom Prešernu«, kar kaže »glasno svedoči Plečnikova bazilika v Pragu« in da je Plečnik »postavil s tim jedinstveni pendant katoličkom slovenačkom epu »Krst pri Savici« — mislim, da še ni doma nepobito dokazana resnica, zato bi je še ne bilo treba prodajati pred svetom.

O Askercu sodimo lahko različno. Tako kot Mrak ne sodi niti kak ultraklerikalec. Mrak namreč trdi, da je Askerc »neverovatno drsko popljuje vse, što nam je sveto, te je sav ovaj samoubistveni rad dostigao svoj vrhunac u definiciji Prešernovog epa (»Krst«) čes, da je v predgovoru k Prešernovim »Poezijam« (l. 1902.) »označio na pamfletski način »klerikalni značaj« Prešernovog epa, oklevetao ovog a nije shvatio veličinu u epu datog života kao takvog, kao mala čovečanska potencija nije shvatio da se Prešeren uklonio ovde nekoj cenzuri već da je enostavno ispevao onu »vjeruju«, koje smo ispovedali do godine 1918 svi Slovenci.« Mislimo, da je naša dolžnost, da branimo Askercu pred takimi očitki posebno v onem svetu, kjer predstavlja Askerc enega naših največjih nacionalnih pesnikov. Tudi Prešeren je tu prikazen kot izrazito katoliški pesnik in bo mogoče dobiti v pravoslavnem svetu nekaj poseben verski značaj, ki ga v njegovih pesmih niti v »Krstu« ni. Prav tako ni res, da Prešernovega imena do l. 1900. »nije smeo ni napo-

menuti ni jedan slovenački katolički list.« Čemu jugoslovenskemu svetu pisati take nesresnice. Kaj imajo oni in kaj mi od tega?

Mrak piše, da je Askerc, zbog svog renegatskog ponašanja (pljujući na katoličku veru) cisto automatski izgubio tla pod nogami te nije mogao ep (»Krst«) pravilno shvatiti. Zato pa si domišlja g. Mrak, da on vse pravilno »snač« in da je njegova razlaga nekako višje razodetje. Ako bi se vse to godilo na domaćih tleh, bi se nad tem ne vznemirjali, ker mi vsi dobro vemo, kdo in kaj je bil Askerc, a kakšno sodbo naj si o tem »renegatu« in brezbožcu ustvari Srb, ki čita to kolobocijo. Gotovo je tudi med Srbi in Hrvatima nekaj ljudi, ki dobro poznajo Prešerna in Askercu. Ti imajo itak svojo sodbo o obeh. Gre tu za ljudi, ki jim naš kulturni svet ni tako znan in z ozirom na nje ni vse eno, kaj in kako se piše o naših zaslužnih možeh po takih revijah. Askerc je imel lahko svoje napake, kakor vsak človek, lahko, da je živel v zmoti, a zato, ker je bil svobodomiseln človek svoje dobe in povedal nekaj resnice tudi glede slovenskega katolicizma, ni še nikak renegat. Doslej sploh nismo »renegate« označevali po veri, ampak samo po narodnosti. G. Mrak zahteva v listu, ki naj o nas informira jugoslovenski svet, da moramo biti vsi verni katoliki, zato ker smo Slovenci — sicer smo renegati. Ni res, da je Askerc »pljuval« na katoliško vero, on je spoštoval vsako pošteno versko prepričanje, bil je bogoslužatelj in bogoborec, zato ni mogel molčati o zlorabi in slabih straneh onega klerikalnega katolicizma, ki je oblastno vladal nad Slovenijo vse do l. 1918.

Glede tega se z g. Mrakom ne bomo prepirali, želeli bi le, da bi »Ideje« vršile svojo vzvišeno nalogo brez takih člankov, kjer se sramote naši veliki možje. Ni treba poniževati onih, da povzdigujejo druge. Na polju narodne kulture ima vsak svoje zasluge, kdor je delal na njem s poštenim srcem in

dobro voljo, da dvigne narod na višjo stopnjo duhovnega sveta.

Ugovarjali bi le še stavku, ki se glasi: »Ako je Prešeren kao veliki pesnik ostao, doživio te rečima manifestovao celog našeg čoveka — tim je a priori bio i morao biti — katolički.«

Prešeren je bil — vsaj po mnenju svojih sovrstnikov — slab katolik, kakor večina naših vodilnih duhov. Ako bi torej katoličzem kaj odločil pri njegovih pesmih — bi moral biti to slab pesnik. Mi pa vidimo, da je Prešeren, vključno temu da je bil slab katolik, dober pesnik. Iz tega sklepamo, da katoličanstvo ni nujno, da katoličanstvo ni nujno potrebno, da kdo »oseti, doživi te rečima manifestira celog našeg čoveka«, ampak da je zato potreben pred vsem pesniški dar, ki pravi, da je od Boga. Sicer bi bili boljši pesniki oni Prešernovi nasprotniki, ki so bili zelo katoliški, pa jim Bog ni dal, da bi bili — pesniki.

In to je glavno in važno za naš jugoslovenski svet.

G. Mrak pozablja, da s pretiravanjem izgubi vsaka stvar na resnosti in da je od vznesenega do smešnega le en korak. Tako izgubi na vrednosti v članku tudi to, kar je v njem dobrega. Mislimo, da je jugoslovenskemu svetu Plečnikova bazilika v Pragi prav tako malo znana kakor šišenska cerkev. Zato se da z njo le težko pojasniti pomen Prešernovega »Krstac«. Res je, da stoji danes na Kralja Jurja Podjebarskega trgu na Vinogradih cerkev, ki priča o visoki umetnosti našega arhitekta, marsikdo občuduje njene preproste linije in skrivnostno lepoto, a dvomimo, da bi imela ta cerkev kak skupnega s Prešernovim epom. Prav tako nepotrebno je vmešavanje Veronike Deseniške. Skromen in pregleden prigodni članek brez te navidezne učenosti bi mnogo bolj izvršil svoje poslanstvo in ne bi po nepotrebnem budil dvomov in pomislekov, ki se včasih porajajo za bratski inat, ako previsoko govorimo o stvarih, ki jih smatramo za svoje narodne vrednote, in je bolje, da jih pokažemo v pravi luči in resničnosti, da ne bo ugovorov.

Peter List.

Po obisku bolgarskih pevcev

O priliki koncerta pevskega zbora Rodina iz Sofije je odmevala prenapolnjena dvorana hotela Union v Ljubljani navdušenih aklamacij občinstva, ki je vzhičeno vsled res vzornega in umetniškega prepevanja, pa je dajalo duška tudi onim čutom, ki prepletajo narod od Triglava do Črnega morja ter polagoma jačajo zavest medsebojnega bratstva in medsebojne povezanosti. Brez dvoma morejo ravno taki medsebojni obiski največ koristiti procesu zblizjevanja med nami in Bolgari, ki je sicer začel, ki pa še daleko ni zaključen.

Problem Jugoslavija-Bolgarija ni tako lahak, kot si ga predstavljajo nekateri navdušeni fantasi, ki ne vidijo prošlosti in ne poznajo vseh onih prepado in težkoč, ki jih je ta prošlost nagradila med nas in Bolgare. Slojimo na stališče, da smo en narod, zavedamo se, da smo vezani drug na drugega in da bomo mogli le kot kompaktna celota predstavljati oni faktor moči in vpliva, ki nam gre ne le po število, marveč tudi po svežini in sposobnosti našega naroda. Toda pot do dosege končnega cilja je še dolga, današnja generacija ne bo doživela zaključka te poti. Sistematično, vsestransko premišljeno delo, predvsem pa opuščanje vsega, kar bi razmerju med nami in Bolgari škodovalo, to je zacetek naša prva in glavna naloga. Baš radi tega pa ne moremo preko naslopa naših emigrantov o priliki tega koncerta.

Pravilno je bilo, da so se pridružili gratulantom tudi zaslopniki naših emigrantov in da so tudi ti iskreno in pristrčno pozdravili Bolgare. Ni pa bilo v redu, da so predstavniki naših emigrantov apelirali na sočutje in pomoč našim nesvobodnim bratom s strani Bolgarov. Med bolgarskimi pevci je bilo tudi nekaj emigrantov, ki so se rodili v Makedoniji ter se izselili v Bolgarijo ter smatrajo še danes, da ima edino Bolgarija pravico do Makedonije, ki je po njih mnenju bolgarska zemlja. Razpoloženje teh makedonskih emigrantov napram jugoslaviji gotovo ni tako, da bi se moglo od njih pričakovati kako posebno sočutje za one naše brate, ki žive pod vladno fašizma, to tem manj, ker je večina teh makedonskih emigrantov italofilska. Položaj ob tej priliki je bil točno isti, kol ga je doživela naša Glasbena Matica, ko so tekem njene turnee apelirali Bolgari nanjo kot predstavnicu Jugoslavije, naj se zavzame za Bolgare, zasužnjene po Romuniji.

To so pogreške, ki se pri takih primerih ne smejo dogajati. Kot bratske goste smo in bomo sprejemali Bolgare, želimo, da postopajo enako tudi Bolgari napram nam, toda obravnavajmo svoje lastne zadeve vsak zase. Prevelike so še razlike med nami, premalo je bilo še res bratskega sožitja in sodelovanja, da bi mogli že sedaj pričakovati medsebojne pomoči ljudi v takih zadevah, ki prehajajo preko meja naših domačih razmer na polje mednarodne diplomacije. Vsak naš korak mora biti baš glede Bolgarov do skrajnosti premišljen, predvsem pa, kazali se moramo napram njim vedno močnejše. Čemu opozarjati jih na naše lastne, tako bolesne probleme, če in dokler nam oni lahko servirajo v odgovor druge, ki bi jih morali mi zavrniti z vso odločnostjo in brezobzirnostjo. To gotovo ni prava pot k medsebojnemu spoznavanju in zblizjevanju.

Zlorabe označbe: „Domače blago“

Naša akcija »Svoji k svojim« je pod devizo »Kupuj domače blago« doslej dosegla velik uspeh. Uspeh je tolik, da je začelo marsikomu, ki ponuja tuje blago, ili za nohte. Začele so se že mnoge zlorabe naziva »domače blago«. Marsikaj se občinstvu ponuja kot domače blago, kar niti od daleč ne more biti spoznano za tako.

Za nas ta pojav ni nič novega in smo ga pričakovali že vnaprej kot potrdilo uspešnosti naše akcije in računali smo, z njim ter pazili in ukrepali.

Naše kupujoče občinstvo opozarjamo na dejstvo, da je ono mnogim veljalo kot nezavedno, še velja za tako in je v mnogem še nezavedno. Premalo presoja in gre hitro na limanice, posebno še spretni reklami. To slabost našega občinstva so mnogi izrabljali in še izrabljajo, istočasno pa je to tudi delo proti naši akciji.

Velika napaka mnogih naših ljudi je, da so napram občekoristnim akcijam neopravičeno skeptični, so neverni Tomaži, v marsičem hočejo videti samo »kšefl«, od vsake akcije hočejo, naj bi menda kar v 24 urah ustvarila popoln, nov položaj, ne da bi tudi oni po svoje morali kaj storiti za to. Menijo, da je najvažnejša njihova dolžnost vsako akcijo obsojati že vnaprej na neuspeh, dalje da se ne smejo potruditi, da bi njem pomen in namen razumeli, da morajo vse vprek sumničati, biti nedočkajljivi, neaktivni, posebno pa, da morajo biti voljni od vsakega nasprotnika akcije pustiti se zbegati in zlorabiti. Premalo je zavednost in razsodnost, premalo one ustaljenosti in zrelosti, ki bi vsakega posameznika navajala, da vse sumljive pojave preiskuje, premisli in si šele potem ustvarja resnično zrelo sodbo. Nasprotno, za vsako beganje je naše občinstvo povečini, žal neverjetno dostopno in »vsak »šlager« je voljno nekritično sprejeti za resnico ter biti dober objekt za potegavščine. Tudi je premalo obzira na korist splošnosti, preveč rado se gleda vsako pozitivno akcijo iz svojega prav in čisto osebnega, navadno zelo malenkostnega stališča.

Tako je, skoraj bi rekli, da že kar naravno, da mnogi n. pr. mila »Hubertus« kar ne morejo smatrati za pravo naše domače blago, ker je ime slučajno (kakor pri mnogih stvarih) latinsko in čeprav je lastnik tvornice zanesljivo Slovenec. Radi pa verjamejo, da je kjerkoli v lučini napravljena kotenina zanesljivo, pravo domače blago, ker je na zavojih nahinjeno ime »Slovensko platno«. Saj je že naša usoda taka, da resnice ne verjamemo, da premalo mislimo in se damo radi preslepiti. Za žarnico »Tesla« nisi pripravljen verjeti, da je naše blago in smatraš za svojo dolžnost, da ji daš prednost pred drugimi. Pa ti prinese tiholapce neotrošarjeno madžarsko žarnico, o katere kakovosti in vporabnosti nič ne veš, pa jo vendar hitro kupiš, ker je za 2 Din cenejša. Tiholapcu plačaš za 2 Din zmanjšano trošarino in maslen dobiček, kupiš mačka v žaklju, pa si že domišljaš, da si storil prav in niti ne misliš, da si za korist tiholapca pomagal oginjanju državnega blagajna. Niti ne pomisliš, da si ti država. Niti ne pomisliš, da mora državna blagajna zaradi takih izpadkov iskati kritja pač z drugimi obremenitvami državljanov, ne pomisliš, da moraš zaradi prisileparjenih 2 Din poleg plačati v državno blagajno v drugi obliki najbrže še več. Sam sebe biješ po zobeh.

Zlorabam naziva »domače blago« in zavajanju občinstva je žalibog mnogo krivo tudi razno časopisje, ki za denar nekritično prinaša neresnično, zavodljivo reklamo, ki marsikaj priporoča kot domače blago, kar niti z daleka ni. Ne samo ljudstvo, nego tudi časopisje, ki ustvarja javno mnenje, bi se baš zato v važnih narodnih obrambnih akcijah moralo zavedati svoje dolžnosti in celo ne bi smelo za denar objavljati priporočil, ki ne odgovarjajo resnici. Akcija »Svoji k svojim« ni kaka bojkojna, nego je narodna obrambna akcija in časopisje bi to moralo rigorozno upoštevati ter reklamne navedbe, ki ne odgovarjajo resnici ali, ki akciji škodujejo, brezpogojno odklanjati, čeprav izgubi dolični inserat. Ker pa naša časopisna podjetja ne delajo tako, opozarjamo našo javnost, naj ne verjame vsaki časopisni reklami, priobčeni v listih, ki poslovno temeljijo na zaslužku od inseratov in ki zato, ker so plačani, vede ali nevede delajo v škodo dobre stvari, ki za denar pomagajo slepih občinstvu. Uvažujte pa liste tvrdke in njih izdelke, ki jih mi označimo kot naše, kajti mi jim »našinstva« ne priznavamo kar tako na besedo, še manj pa za denar.

Zalostne prikazni se nam zdijo oni, ki so akcijo »Svoji k svojim« spočetka pozdravili, sedaj pa izgubljajo zanimanje in voljo zanjo zato — ker je v raznih reklamah (plačnih in po časopisnih inseratih) toliko zlorab označbe »domače blago«. Teh zlorab vendar ni naša akcija kriva, pobija jih in jih bo tudi dokončno pobila. Vse ob pravem času. Tisti, ki so disugisirani, naj ne mečejo puške v koruzo, temveč naj krepko pomagajo in tudi sami naj izvajajo pritisk na pravo adresi pri časopisnih podjetjih.

V naši samoobrambni akciji pričakujemo od javnosti več kritičnosti, spoznanja, razsodnosti, strpnosti, odločnosti in volje. Še bolj določno ji bomo javili, kaj je »domače blago« in kdo proizvađa odn. prodaja res domače blago po kriteriju, kakor smo ga že večkrat objavili. Pomisli pa naj se tudi to, da nismo vsega mogočnega, da ne moremo povedati zlorab in da ne moremo delati čudežev ter v najkrajšem času dovesti akcijo »Svoji k svojim« do končne popolnosti. To ni odvisno samo od nas, odnosno naših idealnih, požrtvovalnih delavcev, nego je to zelo odvisno od zrelosti in zavednosti občinstva, ki ga moramo v to šele vzgajati. (To delamo tudi s pričujočim člankom.) Brez zavednega, razsodnega sodelovanja javnosti, akcija ne more postati popolna. Izvajati in izpopolnjevati jo moramo le toliko, kolikor je to z ozirom na zrelost, treznost in zavednost javnosti možno, odn. dosegljivo. Tudi pri naprednejših narodnih so take akcije dosegle svojo popolnost šele tekem let ob založitvi veliko dela in ob mnogih denarnih stroških. Vsakdo naj se zaveda svoje dolžnosti in naj jo vrši, pa bo hitro drugače.

Viteške sekcije NO

Organizacija kot je NO, ki je vsedrjavni pokret in ki ima ogromne nacionalne zasluge za udeležbo jugoslovenskega naroda in državo pod krono Karadjordjevičev, se kot voditeljica vsega jugoslovenskega nacionalnega gibanja zaveda, da ni njeno delo samo na nacionalnem polju, temveč da mora posegati v vsa javna vprašanja tikajoč se jugoslovenskega naroda, njegovih interesov in koristi. NO ima jasno načrtano pot do svojih ciljev, katere mora za vsako ceno doseči, pa naj bo to komu prav ali ne. NO se zaveda, da sta NO in narod drug drugemu potrebna in da sta nerazdružljiva. NO nima nikakih prevratnih namenov, ker je uverjena, da si bo znal naš jugoslovanski narod priboriti svojo boljše bodočnost v svobodni jugoslovanski državi, pač pa se ona zaveda, da je treba dati narodu pravilno inicijativo, katere bode v korist celoti, nikdar pa poedincu ali poedinim skupinam. NO se ne oklepa oseb, ona se je oklenila samo enega in to je našega mladega kralja, sina Velikega Mučenika, ki je daroval življenje za svoj narod. Narodna Odbrana se tudi zaveda, da je še sto stotisoče neosvobodjenih bratov pod tujim jarmom, ki si želijo priti v narode matere Jugoslavije.

NO čuti z narodom vse zlo, ki tare jugoslovanski narod in zato hoče pomagati našemu narodu in to brez razlike stanov. Ker ona ne dela razlike med višjim in nižjim, med revežem in bogatinom, ona dela razliko med nepoštenim in poštenim in med nezavednim

in zavednim Jugoslovenom. Kdor je proti lastni, narodni državi, ta ne zasluži zaščite, podpore in zasluzka ne od države in ne od naroda.

Če bo NO hotela izvesti svojo borbo do skrajnosti, v kar moramo biti prepričani, ji je potrebno borbenih in discipliniranih sil, pri čemer pridejo v poštev njene viteške čete in Omladina NO, ker v obeh imenovanih sekcijah se zbirajo mladi, borbeni in neustrašeni borci ter oni starejši, ki se čutijo sposobne še za tako težko borbo. V viteški sekciji je potrebna brezpogojna disciplina, požrtvovalnost in poslušnost svojih predpostavljanih.

V viteški sekciji ne more biti oni, ki nima sposobnosti za borbo ali oni, ki ima prevelike obveze do kogarkoli. Predpogoj za vstop v viteško sekcijo je, da je član NO, ker vsi boreci viteške sekcije se rekrutirajo iz vrst NO. V viteški sekciji se goji predvsem bratstvo in medsebojno zaupanje drug do drugega in sočutje do bližnjega. To je potrebno za to, da kadar bo NO klicala »Zbore«, da bodo vsi bratje boreci na mestu in da bodo znali izvesti nalogo, katero bodo prejeli, ki bo le v korist jugoslovanskemu narodu in v poros NO.

Z drugimi besedami, viteška sekcija je in mora biti izvršna sila celotne NO. Dolžnost viteških sekcij je, da se njeni člani, ki rabijo po trdnopolnem delu poleg počitka še duševne hrane, vzgajajo tudi kulturno, predvsem z igrami, predavanji in slinčno.

Janko Lipnik.

Film naše zemlje

Imamo šolo, kjer imajo profesorji razen rednih učnih ur nemščine, strojepisja in stenografije, še neobvezne popoldanske ure iz imenovanih predmetov. Obisk teh prostovoljnih ur, ki slanejo mesečno 30 Din po dijaku in predmetu, je samo teoretično prostovoljen, praktično pa prisiljen, kajti težko dijaku, ki bi odklonil »prostovoljni« obisk. Razen tega se vprašujemo, zakaj imamo predpisane šolske knjige, uporabljati moramo pa slabo pisano drago skriptu, ki povrh vsega v jezikovnem pogledu ne delajo časti sestavljalcu. Upravičeno so skripta edinole pri predmetih, kjer ni predpisanih šolskih knjig.

Prosvedno ministrstvo je prepovedalo profesorjem posebne ure in izdajanje skript. Dobro bi bilo, če bi tudi ministrstvo za trgovino izdalo slične predpise.

STAROSTNA OSLABELOST IN REKLAMA ZA BOLJŠEVIKE

»Slovenski narod« je star časopis. In kot pri ljudeh, tako tudi pri časopisu: S starostjo se pojavlja betežnost, dobi sklerozo, pa tudi pamet počasi odpove svojo službo. Nekaj sličnega je zadelo očividno »Slovenski narod«, ki že dalj časa dela čisto sistematično reklamo za boljševiske veleizume in čudeže. Kaj ko bi gospod J. Z., ki menda te reklamne članke piše, našel med ruskimi čudeži tudi onega, kako se starost spremeni v mladost.

EKSELENCA

Ekselencia Jenny Kusmanek von Burgenštaden naznanja, da je v letu Gospodovem 1935 še vedno ekselencia von...

ALI VESTE,

da se na kočevski gimnaziji, ki baje života iz nacionalnih interesov, nemškutari po mili volji, da se ob pavzah nekateri junaki na ves glas kličejo k zaupnim pomenkom, da si ti junaki dovoljujejo tvoriti posebno kasto, ki nekako zviška, kakor s položaja gospodarja, gleda na ostale dijake?

Ali veste, da je na tem zavodu velika večina jugoslovensko orijentirane mladine, ki težko gleda to, do skrajnosti izzivalno postojanje zagrizenih nemškutarjev, da ob sloja nevarnost, da bo v naših fanlih zavrelo in si bodo sami vzeli zadošččenje?

K slovenski topomastiki

(Nadaljevanje)

Iz »ad Pelovio« je nastalo Optuj! Oblika pa seveda ni »najstarejša slovenska« (Kelemina: »Hajdina«, C. Z. N. 1933, 2-4), ker je še pred kratkim eksistirala še drugi naziv »Pelava«, ki je mnogo bližji najstarejšemu. Dr. Matija Murko piše v svojih »Spominih na Pluj« (v islem zvezku CZN): »Pod Meniškim klancem sem zaklical: mesto, mestlo Drugega imena nismo znali, Pluj ali semterle Pelava. Slišal sem šele pozneje.« Od te oblike so Nemci naredili Peltau, kateremu se jasno vidi, da je od slovenske oblike (-au-ava) in predno bi kaj vedeli o Pelavi, moramo po nemški obliki znati, da je morala eksistirati. Ker se nam je pa žal izgubil in nam je ostalo Optuj — Pluj, je seveda danes nemško ime bližje rimskemu, kar Nemci tudi radi porabljajo. Slovenci so ohranili Pluj, ker se jim je zdel razumljiv (Pluj, rimski kraj). Ko se je prvotno ime v rimskem času pozabilo, so ljudje skušali raztolmačiti si listo, ki je ostalo od rimske oblike, kakor pri Ogleji — Celeji — Celjeu (»cel« kraj).

Ce se zgodovinar Pirchegger in jezikoslovec vprašuje v »Grazer Tagblattu« (od 9. II. 1919.) »Pelau oder Pluj«, bi moral pošteno, kot duhovniku pritiče, odgovoriti: Pluj ni ne kot je on odgovoril, ker je Peltau samo Pelaval (Gl. ludi Skoka, Etnolog III., 186.)

Razstava nacionalne delavnosti

V svrhu pospeševanja domačega dela priredi v Beogradu v času od 21. aprila do 2. maja t. l. gospodarska akcija Narodne Odbrane »Svoji k svojim« razstavo domače delavnosti. Okoli sto domačih tovarn vseh strokov je že prijavilo svoje sodelovanje ter bo na ena največjih razstav, kar jih je bilo doslej v naši državi.

Udeleženci, razstavljalci in posetniki uživajo polovično ceno na državnih železnih in parniških. Razstava bo v sredini Beograda, v prostorih osnovne šole Kralja Aleksandra I. Uedinitelja.

Pozivamo vse interese, da čimprej javijo udeležbo svojih trdnih razstavnemu odboru, naše občinstvo pa opozarjamo na to razstavo, ki bo lepa slika našega gospodarstva.

NACIONALISTI!

Kupujte in vporabljajte žalne koleke Ciril-Metodove družbe.

Petava je ženska oblika, kot prvotna Pelovio; iz Pelovio je ženska oblika nemogoča, kvečjemu Pelovo (-mesto! moški Pluj!) Obe obliki moramo ločiti po času postanka. Pluj je edino možna oblika od Pelovio; Petava pa je v času pred rimsko obliko. Težko pa je odločiti, če se je prvo ime glasilo prav Pelava, Pelovio ali govorila za dva glasova med P in t, torej Poelava, Poltava?

Keltski debel torej ne moremo iskati za Poelovio.

Prof. Kelemina prim. galski hvalteis — pšenica, temu imenu in nastavlja praktični Kwoitus, kar se v galobritanski grupi izpreminja »kw« v »p«: poitus! »U« se je izpremenil v ov, s v io, in tako je srečno zrastle Poelovio! To vse pa zato, ker so stari prebivalci bili — »keltski Tavrisci«! Nam pa rimsko ime prav lepo slovensko zveni »P.t.vja«! Sorodno ime je rimska postaja Pullovia na Dravskem polju, ki je tudi slovensko ime. Po slovenskem svetu najdemo več takih imen; eno Poltava, je nastala po neki bilki (!) zelo znana. V bližini imamo Polskavo, ručico in kraj, ki je iste osnove in najbrže tudi pomena! Imen na -ava, -ova menda pri nas ne manjka. Tam zraven imamo Vičavo in Dornavol.

Zelo mogoče, da imamo v »Poltavi« ime za polje in Pluj kar je polentakem le »mesto« (dr. Murkol) na tem polju.

S tem je pokazana velika možnost slovenskega izvora rimskega imena, dočim se to ime z nobenim drugim jezikom ne da raztolmačiti!

P o n a š i z e m l j i

Oplenac

Oblasni odbor priredi za Veliko noč skupno s Pulnikom poklonitveno polovanje na Oplenac, ki bo združeno z ogledom razstave akcije Narodne Odbrane »Svoji k svojim« v Beogradu.

Odhod je predviden za 20. aprila t. l. zvečer, povratek pa 23. aprila zjutraj.

Točen program in stroški bodo objavljeni v »Pohodu« in dnevnem časopisu. Vse prijave naslavljaite na Pulnika v Ljubljani.

Opozarjamo brate Odbranaše, naj se poslužijo izredno ugodne prilike in se v čim večjem številu poklonijo spominu blagopokojnega viteškega Kralja Aleksandra I. Uedinitelja.

Batelj Fran

Kakor smo zvedeli, slavi naš primorski rojak g. Batjel Fran te dni svojo šesdesetletnico. Ni navada našega lista in nas nacionalistov sploh, da vodimo evidenco in pišemo o praznovanju obletnic tega ali onega našega človeka, moramo pa v tem konkretnem slučaju napraviti izjemo, ker ne smatramo to proslavo g. Batjela kot proslavo obletnice rojstva, marveč v prvi vrsti kot proslavo njegovega nacionalnega in strokovnega dela.

Se kot mlad podeželski človek je Batjel Fran, kakor mnogi drugi sinovi našega kršnega primorskega Krasa, iščoč srečo odrinil preko morja v Ameriko. Tudi njega je Amerika, kakor mnoge druge, razočarala

kar se liče pridobivanja materialnih dobrin. In vendar je g. Batjel prinesel iz Amerike velik kapital, sicer ne v obliki denarja, marveč v obliki bogatih izkušenj in ameriške praktičnosti ter velikopoteznosti. Prinesel je s seboj prepričanje, da vodi do uspeha samo pridno, vztrajno, požrtvovalno in v glavnem solidno, lastno delo.

Kakor nekdanj prosilci ameriški mogotci, ki so začeli svojo karijero z najskromnejšo zaposlitvijo in z najskromnejšimi dohodki ter z vztrajnostjo, štedljivostjo ter iznajdljivostjo dosegli ogromne uspehe, tako je tudi naš g. Batjel začel pred dobrimi tridesetimi leti po povratku iz Amerike z obdelavo in prodajo neznanih predmetov dnevene potrebe. Z marljivostjo, solidnostjo ter neprimerno požrtvovalnostjo in štedljivostjo je g. Batjel razvil iz skromnih začetkov tako obsežno delavnost, da predstavlja današnje njegovo podjetje gospodarski objekt, ki je po svoji veličini in produktivnosti brez dvoma prvi v naši državi. Batjelova »Tribuna«, ki izdeluje dvo-kolesa, ohrsko vozičke in razne druge v to stroko spadajoče predmete, je znana po vsej banovini in daleč čez njene meje. Vse kar je

v tem podjetju in okrog njega je izključno uspeh dela rok in duha g. Batjela, za katerega je veljala in velja deviza: lastni kapital, lastni material in lastni domači delavec. To je načelo, ki ga propagira Narodna Odbrana v akciji »Svoji k svojim«.

Kljub veliki zaposlitvi in velikim skrbem, ki so spremljale neprenehoma njegovo delo, ni pozabil g. Batjel, da je sin trpečega primorskega naroda, ter je kot pravi nacionalni delavec še posebej posvelil svojo skrb in ljubezen različnim primorskim narodnim organizacijam. Ljudi danes v novi svobodni domovini prednjači la marljivi nacionalni mož povsod, kjer se zahteva delo, požrtvovalnost in čisti nacionalni čut.

Tudi mi se pridružujemo mnogobrojnim čestitkam, ki jih bo prejel g. Batjel v prihodnjih dneh. Te naše čestitke pa naj ne veljajo samo njegovim življenjskim šesdesetletnici, marveč njegovemu vzornemu delu in njegovim pridobljenim uspehom na polju gospodarskega udejstvovanja in osamosvojitve narodnega gospodarstva.

Narodno in gospodarsko zaslužnemu možu želimo še dolga leta mirnega in plodnosnega življenja.

Kočevje

Sokolska četa Mozelj pri Kočevju je priredila dne 3. marca 1935 igro »Povodni mož«. Sokolska deca je to igro prav dobro izvedla in je s tem pokazala, da je bila svoji nalogi kos. Udeležba je bila dovoljna, čeprav nas neprijatelji bojkotirajo. Člani pa pridno vadijo »Zaigro« »Užitkarji«.

Rogaška Slatina

Nekde se je iz naših trgov in mest širil po vsej Sloveniji val germanizacije s takšno silo, da s slovenščino človek že skoraj ni mogel priti naprej. Na naše priproste ljudi s podeželja je to dejstvo vplivalo tako zelo, da nekateri še danes uvažujejo nemščino bolj, kakor svoj materinski jezik.

V nedeljo je šla pred menoj skupina kmetskih žensk, ki so živahno razpravljale o tem, ali nam je danes nemščina potrebna, ali ne. Stvar me je zanimala, zato sem se vplel v pogovor in zvedel, da je tej debati dala povod zdraviliška uprava, ki baje zahteva od njih, da se morajo naučiti nemščine, ako hočejo dobiti službo pri zdravilišču. One starejše, ki so že pred prevratom bile sobarice in znajo nemško, so povdarjale, da vsak boljši človek mora nemško znati. Da brez nemščine ne gre, tudi v Jugoslaviji ne. Saj je do tega spoznanja baje prišla tudi naša zdraviliška uprava, ki zahteva, da vsa služinčad mora v bodoče nemško znati. Majša dekleta so temu ugovarjala, češ do zdaj je pa le šlo skozi dolgo vrsto let brez nemščine. Saj vsak gost, ki pride v Rogaško Slatino zna toliko slovenskih, oziroma srbo-hrvalskih besed, da se s sobarico lahko sporazume.

Debata še ni bila končana, ko pridemo mimo pošle in tam opazim na zidu oglaš. Postojim in čitam:

»Zdraviliška uprava organizira tečaj nemškega jezika za sobarice, ki še niso zmogle tega jezika vsaj za službene potrebe. Tečaj je brezplačen in se začne itd.«

Moram priznati, malo me je to-le dregnilo. Zadeva je navidez malenkostna, toda z nacionalnega stališča se mi zdi silno nerodna. Ne vem, ali zdraviliška uprava pripisuje samo nemščini takšno važnost, ali pa namerava nadaljevati tečaje tudi drugih jezikov z ozirom na okolnost, da obiskujejo naše zdravilišče ljudje raznih narodnosti.

Takšno postopanje zdraviliške uprave prav gotovo ni podobno, vzbuditi med tukajšnjimi kmetskimi ljudmi jugoslovensko nacionalno misel in pribaviti spoštovanje našemu materinskemu jeziku. Tem manj, ker se še povsod poznajo sledovi nekdanjega ponemčevanja.

ime ni imelo nikdar -o-, kot pravi Kelemina, da bi morala Chandina dati slov. Chondina ne Hajdina. Ker pa imamo Hajdino, je to pač »nemški vpliv«! (Kateri i kakšen?) A je bil v imenu vedno, samo -n- »je izginil vsled desimilacije s tretjim slogom« (Kel.) pa tudi to ni umljivo, če ne primerjamo s tem druga imena (glej »Onjake na Hajdini«) s Hajd — Hajdina — Hajdna vas, poganska, Stara »Chandina«, izg. Kandina, je torej Kantina, staroslovansko sveltšče, katere beseda izvira iz Kat — Kant, kot. Tako n. pr. Koča — Katča, Kašča. Kantyna, Kontyna, gonlina. V Herbordu (iz XII. veka) vprašanje Tiemo »Zakaj so Slovani svoja sveltšča imenovali »continasi« in Seftidus odgovarja, da se slovenski jezik v mnogih besedah približuje latinščini in od tod je po »continere« (vsobovati, vezati, zbirati) — continasi! Seveda se je Herbora pomotil, ker beseda nima z latinščino nič opraviti! Romanska klet, cantina, je tudi od canlo — cantone, kot pa izgleda ta beseda latinščino ne pozna.

Na Spodnji in Zgornji Hajdini je stal po en tempel, na katerih mesta so prišli rimski mitreji, sveltšča »nepremagljivega boga Mitre«! Na Hajdini je začetek rimskega mesta, tam je najstarejši »sveltščni okraj« in mitreji (!) na Spodnji Hajdini je »uopće jedan od najstarejših (Abramije), iz katerega je ohranil Kijo boga Mitre, ki nese na hrblju bika, kar je velika redkost in kaže na veliko starost.

(Dalje prihodnjik)

Litija

»KURENT V ŠPANOVILJI«

Spošlovani gospod urednik, blagovolite sprejeti k notici pod gornjim naslovom, priobčeni v »Pohodu« št. 9., od 9. t. m., sledeče pojasnilo:

V prvi vrsti trditev dopisnika, da sta prišli na pušni prireditvi kot maski dve boljši dami, »oblečeni v slovensko narodno nošo« (t. j. historično), ni resnična in predstavlja golo laž. Spričo takih izmišljotin in neznanja bi bilo za bodoče resnicoljubnemu dopisniku svetovati, da si pred obiskom sličnih prireditev prečita prof. Siča knjigo o slovenskih narodnih nošah, da bo potem zares umel ločiti pravilno, slavnostno narodno nošo od navadne noše starih kmetskih žena, ki jo še dandanes sestavljajo črno krilo in bluza, bela rufa ter navadna pisana ovalna rufa in lo brez vsakršnega okrasja. Kajti v kakšnih oblekah neki naj se naš slovenski Kurent (naslov prireditel) s kmetov prikazuje na pušnih prireditvah, če ne v kmetijskih oblekah, ki so zanj in za njegovo spremstvo primerno pušni sestavljene? In še dalje pripominjamo, da bi bilo zelo lepo in v duhu našega ljudstva, ko bi na pušnih zabavah oživele vse prvotne šege in navade, ki bi pomele vso to internacionalno tujstvo različnih mask.

Zaradi tega glede ostalih pripomb v omenjeni notici ugotavljamo, da so plod neurejenega in napačnega čuvstvovanja. Ob leh preveč prozornih in nerazčiščenih očilkah podčrtavamo zgolj to, da resnično obstajajo v našem kraju zadeve, ki bi jih bilo treba z iskrenega in poštenega narodnosnega vidika pojasniti. Zatorej gospoda dopisnika, ki išče in najde na nedolžnih zabavnih prireditvah narodne pregreške, na priliko kar javno vprašamo: Kje ste bili s svojo sodbo in rodoljubarstvom tedaj, ko je iz našega sokolskega društva nedavno izstopil dr. Premrov, udeleženec balkanske vojne, ustanovitelj Sokola v Litiji in njegov prvi starosta? Kako to, da se je sploh dopustil izstop tega za služnega in čistega nacionalnega delavca, kako to, da je budni nacionalizem dopisnika mirno in molče prešel preko tega dejstva in njega vzrokov? Gospod dopisnik, leh in drugih sramot v naši nacionalni Litiji se prej dotaknite, preden iščete »sramote« v Kurentovem hramu!

Trbovlje

ZAHVALA ARM. GENERALA MARIČA KOROŠKIM BORCEM:

Glavni odbor Legije koroških borcev v Trbovljah je poslal armijskemu generalu g. Ljubomiru Mariču ob priliki imenovanja za načelnika glavnega generalštaba lepe častitke s toplimi željami, da bi na novem visokem položaju dosegel največje uspehe sebi v ponos ter v slavo in veličino mile nam Jugoslavije. — Kakor znano, je bil novi načelnik glavnega generalštaba armijski general g. Ljubomir Marič komandant junaškega koroškega odreda, ki je 5. junija 1919 po zmagovitem poletu zaključil koroško ofenzivo naših čet zasedbo Celovca in zgodovinskega Gosposvetskega polja. — Danes pa je prejelo vodstvo Legije koroških borcev od načelnika glavnega generalštaba g. Mariča zahvalo sledeče vsebine: »Glavnemu odboru Legije koroških borcev v Trbovljah se zahvaljujem od vsega srca za lepe želje, izražene mi povodom mojega imenovanja za načelnika glavnega generalštaba.«

Ježica

Med mnogimi izletniki, ki so zadnje nedeljo posetili priljubljeno Posavje, tudi meni ni bilo prav, da baš na Črnučah občina prav nič ne poskrbi za javno razsvetljavo. Drugod po Ježici je tako lepo, le na črnuškem kraju vlada tema, kakor da živi tu sama opozelja. Mislimo, da so stroški za javno razsvetljavo tako majhni, da bi se občini ta izdatek prav nič ne poznal, bi pa bilo v veliko korist vaščanom a tudi izletnikom, da se enkrat preneha egiptovska tema. Gospoda župana poznamo kot zelo uslužnega moža, zato upamo, da bo tale dopis zalegal.

Novo mesto

Sokolsko društvo Novo mesto je priredilo 13. t. m. predavanje o Novem mestu s skiopičnimi slikami. Obširno, vseskozi zanimivo nas je popeljal predavatelj brat prof. Jarc v dobo naših dedov. Pričakovali je bilo, da dvigne vsaj tako predavanje za spance — lokalne patriote — pa tudi tujci se je vsakdo vštél, niso se prebudili. Z njimi seveda tudi ne mnogoštevilna naša inteligenc-

ca, ki misli, da je najprimernejše ignorirati vse prireditve, pa je seveda takrat tudi dopustila madež, da je po veliki večini opustila Masarykov spominski večer.

Vse priznanje Sokolskemu društvu, ki stremlu neumorno za vsestranskim udejstvom, dasiravno doslikrat ne žanje zasluženih uspehov.

Narodni inteligenci pa povemo na uho, naj v bodoče varuje presliž nacionalnega Novega mesla, ker jo bo sicer dolelela ostrejša in zaslužna kritika.

Strelske družine

Rogaševci

V nedeljo, dne 10. marca se je vršil ustanovni občni zbor novoustanovljene strelske družine za kraj Rogoševci v prostorih g. Mekša. Zbralo se je prav lepo število občanov in tako šteje ob vpisu družina 49 članov. Javljeno pa je še mnogo več pristopnikov, ki se pa žal niso mogli udeležiti zbora, tako da je številčno to najmočnejše društvo. V upravni odbor so bili izvoljeni: predsednik Láznicka Anton, šolski upravitelj; podpredsednik Weiss Bela, trgovec; poslovodja Rotman Ervin, šol. upr.; blagajnik Weiss Oskar, trgovec ter odborniki: Sajko Janko, fin. starešina, Fartek Bela, mlinar, Zbül Anton, trg. in Rogan Rudi, posestnik. Predsednik je zbranim razložil namen in pomen ustanovitve in natančno razložil pravila, katere so zbrani brez dodatkov vzeli na znanje. Svoj govor je sklenil z besedami: Brat mi mio, koje vere bio. Od novoustanovljene družine pričakujemo marljivega in vztrajnega dela. Zelo čudno pa se nam zdi, da ravno tisti gospodje, ki se bijejo na svoja nacionalna prsa, vkljub pismenemu povabilu, niso pristopili k družini. Ali mislijo tisti gospodje, da je naše društvo zapisano smrti — potem se zelo motijo. Namen ustanovitve je — okrepiti mišice in izuriti oko, da homo vedno pripravljeno, kadar nas pokliče naše domovine prvi

Sin Njeg. Vel. kralj Peter II. Vabimo vsakogar, da vstopi v naše vrste, vi pa gospodje, ki stojite ob strani, pa Vas vabimo zadnjič, ako pa nočete, lahko mirne duše delamo brez vas.

Guštanj

OBČNI ZBOR STRELSKE DRUŽINE

V nedeljo, dne 3. marca se je vršil četrti redni občni zbor naše strelske družine »Malgaj«. Izvoljen je bil po večini nov upravni odbor za tekoče leto, odbor je ostal stari. Poslovanje v preteklem letu je bilo zadovoljivo. Znižali smo tudi cene metkom skoro za polovico, ker je tudi v našem kraju splošno pomanjkanje denarja. S tem upamo, da smo mnogim želje izpolnili, ki se bodo sedaj z veseljem lahko pridružili našemu gibanju tega viteškega športa, ki bi bil v današnji dobi za našo mladino v tem obmejnem kraju (tri meje) najbolj zdrav in potreben.

Ljubljana

Občni zbor ljubljanskega strelskega okrožja bo v nedeljo 31. marca 1935 ob 9. uri predpoldne v steklenem salonu restavracije glavni kolodvor v Ljubljani.

Vsaka strelska družina ima pravico, da pošlje na okrožno skupščino po 2 delegata. Pismene predloge je treba poslati do 25. marca 1935, ker se na poznejše predloge ne bo moglo ozirati.

Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo gospodarja. 5. Poročilo tehnične sekcije. 6. Poročilo preglednikov računov. 7. Volitve nove okružne uprave. 8. Slučajnosti. Uprava.

Zahtevajte in kupujte domače blago,

ker s tem podpirate domače gospodarstvo!

Akcija Narodne Odbrane „Svoji k svojim“!

RES VAŽNA IN VESELA NOVIC

TOVARNA VOLNENIH TKANIN

Vlada **TEOKAROVIC & Kom.** V PARAČINU

je znižala z 2. marcem svoje cene tako, da dobite sedaj suknjo, za katero ste plačali pred 2. III. Din 180— do 200—, za 120— do 140— Din

Vabimo Vas v trgovino v Ljubljani - Gradišče (nasproti Drame), da se o tem uverite ter se poslužite te ugodnosti.

Dežniki

Na drobno!
Na veliko!

L. Mikuž
Ljubljana

Mestni trg št. 15

Tel. 22-82

Ustanovljeno 1839

Hubertus mila
in
Perion pralni prašek

sta PRISTNA DOMAČA IZDELKA tvornice, ki dela z DOMAČIM KAPITALOM in domačimi delavci in nameščenci.

Kvaliteta teh dveh izdelkov je boljša, ker je njuni izdelavi posvečena največja pažnja.

Kupujte samo res domače izdelke!

Vsak zaveden Slovenec zavaruje le pri naši domači

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI V LJUBLJANI

ZAVARUJE: POŽAR / VLOM / STEKLO / ZVONOVE
JAMSTVO / NEZGODE / ŽIVLJENJE / KARITAS

CENTRALA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA C. 19;
LASTNA PALAČA; TELEFON 2521, 2522. PODRUŽNICA
V CELJU, PALAČA LJUDSKE POSOJILNICE. GLAVNO
ZASTOPSTVO V MARIBORU, LOŠKA ULICA 10,
V NOVEM MESTU, LJUDSKA POSOJILNICA •

Krajevni zastopniki v vseh občinah!

Perite le s cenejšim
domačim izdelkom
„Snežinka“
samodelujočim
milnim praškom

Za namakanje pa uporabljajte
prvovrstni pralni prašek

„Radost peric“

Zajamčeno neškodljivo!

Izdeluje
Dolničar & Richter
Ljubljana